

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci navrhovateľa **neb. J. P.**, zomrelého X., naposledy bývajúceho v B., proti odporkyni **A. P.**, bývajúcej v B., zastúpenej Mgr. M. K., advokátkou v B., **o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 10 C 215/2003, o dovolaní odporkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 2007 sp. zn. 12 Co 231/2007

t a k t o :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 2007 sp. zn. 12 Co 231/2007 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 5. apríla 2005 sp. zn. 10 C 215/2003 vypořadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, účastníkov konania tak, že do výlučného vlastníctva navrhovateľa prikázal byť č. 1 na prvom poschodí obytného domu v B., postavený na pozemkoch parc. č. KN X. a parc. č. KN X., spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a zariadeniach domu vo veľkosti X. v zostatkovej hodnote 400 000,- Sk. Pozemok nachádzajúci sa v katastrálnom území R. zapísaný na LV č. X. Katastrálneho úradu v Banskej Bystrici ako parcela č. KN X. trvalé trávnaté porasty o výmere X. m² a parcelu č. KN X. trvalé trávnaté porasty o výmere X. m², v celkovej zostatkovej hodnote 34 448,- Sk. Do výlučného vlastníctva odporkyne prikázal osobné motorové vozidlo zn. Š. v zostatkovej hodnote 434 448,- Sk. Uložil navrhovateľovi a odporkyni zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet prvostupňového súdu súdny poplatok v sume 17 376,- Sk v lehote troch dní od právoplatnosti rozhodnutia a vyslovil, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie odporkyne uznesením z 26. septembra 2007 sp. zn. 12 Co 231/2007 rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že navrhovateľ J. P. dňa X. zomrel a teda nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti a teda ani spôsobilosť byť účastníkom konania. V konaní o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sú účastníkmi právneho vzťahu výlučne manželia, ktorí vytvorili majetkové spoločenstvo, na ktoré sa vzťahuje špecifická právna úprava (§ 143 a nasl OZ). Vznik tohto druhu spoluvlastníctva je možný len medzi manželmi a jeho vysporiadanie je tak isto viazané na existenciu manželstva, z čoho vyplýva výlučná vecná legitímácia manželov, bez ohľadu na to, či v čase vyporiadania manželstvo ešte existuje. Každý iný odvodený právny vzťah viažuci sa alebo vyplývajúci z bezpodielového spoluvlastníctva manželov má iný právny režim zakladajúci sa na právnom nástupníctve manželov. Strata spôsobilosti jedného z účastníkov konania o vyporiadaní BSM je neodstrániteľnou prekážkou konania, nakoľko v uvedenom konaní nemôže byť účastníkom nikto iný ako manžel – spoluvlastník. V danom prípade neprichádza do úvahy právne nástupníctvo iných osôb (dedičov) pre daný charakter sporu. Prípadné následne spory sa môžu týkať iných účastníkov v iných právnych vzťahoch. Odvolací súd nemal inú možnosť iba odvolaním napadnutý rozsudok zrušiť postupom podľa § 221 ods. 1 písm. b/ O.s.p. a konanie v zmysle § 221 ods. 2 O.s.p. zastaviť.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa do výroku o zastavení konania, ktorého prípustnosť odvodzovala z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., navrhla napadnuté uznesenie v časti výroku o zastavení konania zrušiť a v tejto časti vec vrátiť Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie. Namietala, že zo strany odvolacieho súdu došlo k procesnému pochybeniu v predmetnej veci, nakoľko návrh na vyporiadanie BSM bol podaný za života účastníkov konania ako bezpodielových spoluvlastníkov a teda v takomto konaní je aj po smrti jedného z týchto bezpodielových spoluvlastníkov daná právomoc súdu, ktorý konanie dokončí s dedičmi zomretého bezpodielového spoluvlastníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. a proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovení § 239 O.s.p.

Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu ak a) odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b) odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa a o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/.

Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavené. Keďže dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v ustanovení § 239 ods. 1, 2 O.s.p. je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to

účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti zrušujúcemu uzneseniu ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom.

Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonnom ustanovení skutočne trpí.

So zreteľom na odporkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľky, že v prejednávanej veci jej postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto postup odnímajúci účastníkovi konania možnosť pred súdom konať a zakladajúci prípustnosť a tým aj opodstatnenosť dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. treba považovať aj zrušenie rozsudku a zastavenie konania v prípade, že podmienky preň neboli splnené, pretože na dokončenie konania je daná právomoc súdu.

Podľa § 107 ods. 1 O.s.p. ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať.

Podľa § 107 ods. 3 O.s.p. konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr.

V danom prípade smrť navrhovateľa nebola dôvodom na zastavenie konania. Zo strany odvolacieho súdu došlo k procesnému pochybeniu v predmetnej veci, nakoľko návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov bol podaný za života účastníkov konania ako bezpodielových spoluvlastníkov a teda v takomto konaní je aj po smrti jedného z týchto bezpodielových spoluvlastníkov daná právomoc súdu, ktorý konanie dokončí s dedičmi zomretého bezpodielového spoluvlastníka (Rc 4/80).

Preto, ak odvolací súd vyvodil, že v danej veci nie je daná právomoc súdu v dôsledku smrti navrhovateľa, v dôsledku toho nesprávne zrušil rozsudok prvostupňového súdu a konanie zastavil, odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom ako to má na zreteli ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. Preto je dovolanie v zmysle citovaného ustanovenia prípustné a odvolací dôvod uvedený v ustanovení § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. je daný. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil (vo výroku o zrušení rozsudku okresného súdu ako aj vo výroku o zastavení konania) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: